

Halászzati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XI. évfolyam

2010/
február

A Haltermelők Országos Szövetsége és TermékTanácsa
információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Kölcsönös a bizalom, jó az együttműködés

Hosszú idő telt el a legutolsó beszélgetésünk óta, így Dr. Süth Miklós szakállamtitkár, az ország főállatorvosa is örömmel vette azt a kérésünket, hogy járjuk körbe a hal állategészségüggyel kapcsolatos aktuális kérdéseit. Magunk sem gondoltuk, hogy csaknem egy órán át nem tudjuk abbahagyni a kérdezz – feleletet, de egy jó hangulatú találkozáson röpi az idő. Nem felejtettünk ki semmit: szó volt az állategészségügyi ór státuszról, a KOI herpeszvírus mentességről, az áruházláncok halfeldolgozási problémáiról, s nem utolsó sorban arról a jó együttműködésről, amely az elmúlt években létrejött a szövetség és a hatóság között.

• Szakállamtitkár úr, sok-e a baj a magyar halászokkal, halállománnyal állategészségügyi, élelmiszerbiztonsági szempontból?

– Bár a kérdés provokatív, mégis provokáció-mentesen tudok rá válaszolni. Röviden úgy mondhatom, hogy nagyon jó az ágazattal az együttműködés. A halászati ágazatot képviselő szakemberek mindig jó lehetőséget biztosítanak arra a tagjaiknak, hogy megfelelő érdekképviseletet tudhassanak maguk mögött. Kís lépésekkel haladunk előre, ez történt tavaly is. És arra is ügyelünk, hogy a központi irányítás, azon belül is az állategészségügyi, élelmiszerlánc felügyeleti rendszer partnerként tekintsen a vállalkozókra. Sok eredményt is fel tudunk mutatni. Az utolsó karácsonyunk, 2009-ben már nem úgy telt, mint 2005-ben, amikor is kifejezetten attól kellett tartaniuk a magyar haltermelőknek, hogy importból származó, más, értéktelenebb halak kiszorítják a magyar termékeket a hazai piacról. Eljutottunk odáig, hogy egyensúly alakult ki a piacon, s a forgalmazók is felismerték, hogy idehaza is beszerezhető a jó minőségű hal, haltermék. A magyar fogyasztó pedig örömmel veszi a hazai terméket, hiszen ez inkább megfelel az ízlésvilágának. Hogy számszerűsítsem is a mondandómat: tavaly decemberben 85 tonna halat értékesítettek, pontosabban ennyi halat ellenőriztek a munkatársaim.

Dr. Süth Miklós szakállamtitkár

• Gyakran megfogalmazódik az a kérdés: mi történik azokkal a vállalkozásokkal és kereskedőkkel, akik viszonteladónak ipari mennyiségben értékesítenek?

– Ezt a kérdést is megvizsgáltuk: a viszonteladók 18 tonna halat vásároltak, amelyből látszik, hogy a közvetlen fogyasztói értékesítés a meghatározó.

• Alljunk meg egy szóra: december a legfontosabb hónap az értékesítés szempontjából a haltermelők számára. Ekkor adják el a „termés” 30–35 százalékát, lévén, hogy a magyar halfogyasztási szokások továbbra sem változtak jelentősen.

– Pedig a halfogyasztásnak nem csupán állat-, hanem humán egészségügyi vonatkozásai is vannak. Örülök, hogy ezt a

Tartalom:

Érdemi viták a testületi üléseken	3
Halfogyasztási szokások és halpiaci tendenciák	4
Barramundi és vörös árnyékhal	6
Pisces Hungarici III.	7
Ebédelj halat, az egészséged marad!	8

témát felvetette, mivel a kollégáim tavaly azt is vizsgálták, hogy a hal, haltermékek milyen eredményt értek el az ételmiszerbiztonsági vizsgálatokon. Tavaly nem volt egyetlen egy olyan eset sem, amikor maradéktanyag miatt kellett volna egy haltétel piacra jutását korlátozni. Egy ilyen esetünk persze akadt: egy füstölt halkonzervnél magasabb PAH-szintet mértünk, de ez sem volt veszélyes az egészségre. (Csak zárójelben: a PAH aromás szénhidrogének, rákkeltő anyagok, s kifejezetten grillezésnél, füstölésnél keletkeznek.) Az elmúlt évi 132 vizsgálatból tehát egyszer találtunk problémát, de sem a nehézfém, sem az egyéb szennyezők vizsgálatánál nem mutatott háttérértéken felüli értéket az ellenőrzés. Hozzáteszem: tavaly 579 mikrobiológiai vizsgálatot is végeztünk a haltermékeknél. Azt mondhatjuk tehát, hogy a magyar hal egészséges és biztonságos élelmiszer. Indokolt volna – már csak népegészségügyi okokból is – hogy ne csak ünnepnapokon fogyassunk halat.

• Említette volt, hogy kitűnő az ágazat és a hatóság kapcsolata. Miben konkretizálhatjuk ezt?

– Két eredményt is említenék. Az egyik: tavaly áttörés történt a halak szállításával kapcsolatos kérdéskörben. Kompromisszumos eredmény született, amely az elmúlt évek jó együttműködése eredményeként jöhetett létre. Az állatorvosi szakma képviselői is tudomásul vették, hogy a haltermelők partnerek. A bevételkiesésnél sokkal fontosab, hogy a halászat versenyképessége nőtt ez által, ugyanakkor a bizalom is megmutatkozott a halas szakembe-

(Folytatás a 2. oldalon)

Kölcsönös a bizalom, jó az együttműködés

(Folytatás az 1. oldalról)

rekkel szemben. Ma már a belföldi szállítványokért az állategészségügyi őr vizsgálva rendelkező halászati szakmérnök felel, a hatóság természetesen bármikor ellenőrizheti a szállítványt. S ha valaki hibázik, akkor komoly szankcióra számíthat, hiszen a magyar halállomány egészségügyi biztonsága az elsődleges. Természetesen, bírságot mindig kiszabunk, ha szükség van rá. Tavaly decemberben összesen három alkalommal szabtuk bírságot, melynek összege 55 ezer forint. Ettől a bírságtól senki nem ment tönkre, de az is igaz, hogy mindössze 25 kilogramm terméknel intézkedtünk, s vontuk ki a forgalomból. A 85 tonnás forgalomhoz képest ez a mennyiség szinte elhanyagolható, s jelzi azt is, hogy a kölcsönös bizalom megalapozott.

• És mi a másik eredmény?

– Remélem, hogy februárban be tudok számolni arról, hogy az összes tagország egyetértésével az Európai Bizottság elfogadja Magyarországnak a KOI herpeszvírushoz kötődő mentesítési programját. A mentességet még sajnós nem tudtuk elérni, ezt a kérésünket ugyanis elutasították. Most abban a fázisban tartunk, hogy a mentesítési programunkhoz a tagországok nem fűztek véleményét, ezért bízom abban, hogy a februári SCOFCAH (Élelmiszerlánc és Állategészségügyi Bizottság) ülésén elfogadják Magyarország mentesítési programját. Ez azonban legalább olyan siker, mintha a mentességet fogadták volna el, hiszen a tagország ugyanolyan eszközöket használhat fel az élőállatok szállítványozása, belső kereskedelme, importja esetében, mintha mentességet kaptunk volna. Hiszen ha elfogadott mentesítési programunk van, akkor csak olyan országból hozhatnak be halat, ahol szintén működik ilyen, az Európai Unió Bizottsága által jóvá hagyott program. Így Magyarország a KOI herpeszvírus elleni küzdelmében olyan fázisba jutott el, amelyet öt évvel ezelőtt nem reméltünk. A mentesítési program két éves, s ha ezt is jól teljesítjük, akkor két év múlva megkaphatjuk a mentességet.

• **Ha már így belekaptunk az uniós eseményekbe: a nagy pontytermelő országok – érdekes módon – azt kezdeményezték, hogy a Tavaszi Virémia és a KOI herpeszvírus betegségek kerüljenek le a kötelezően bejelentendő betegségek listájára.**

– A Tavaszi Virémia programot is tovább kell vinnünk, mert itt sem kaptuk meg a mentességet. Értelem szerűen azok az országok, amelyek nem tudják a mentességüket befolyásolni, azok azt szeretnék, hogy a betegségek lekerüljenek a listáról. Egyelőre azonban ez még nem történt meg.

• **Őn sokat jár Brüsszelbe és tárgyal a bürokráttal. Mit tapasztal, van-e elmoz-**

dulás abból a szempontból, hogy az Európai Halászati Politikában az édesvízi haltermelés nagyobb megbecsülést, elismerést kapjon?

– Sajnos nem tudok egyértelműen pozitív választ adni. Alapvetően a tengeri halászat a meghatározó az Európai Unióban. Viszont azt tapasztalom, hogy az unióban kívül, a harmadik országokban nagyon is elismert a magyar édesvízi halászat, haltermelés. Tavaly év végén volt szerencsém a HAKI főigazgatójával, Váradi Lászlóval Laoszban és Vietnámban járni, ahol segélyprogramok keretében már megvalósult több halgazdaság kialakítása, illetve olyan takarmánykeverő üzem létrehozása, amely kifejezetten az ottani halgazdaságot segíti. Mi egyébként azért mentünk, hogy a világ egy másik pontján megismerjék a magyar élelmiszerlánc felügyelet szervezetét, rendszerét, működését. Ez azért fontos, mert a világ egy másik pontján úgy tudunk szakmai és gazdasági befektetéseket ösztönözni, hogy a magyar kutatók és vállalkozók versenyképességét elfogadottságát fokozzuk. Eljutottunk odáig, hogy együttműködési javaslat alapján azt az egyedülálló – „A szántóföldtől az asztalig” – ellenőrzési rendszert, ami Magyarországon már működik, annak átadjuk az említett két országba a gyakorlati, megvalósítási tapasztalatainkat. Laosz és Vietnam jelentősen különbözik egymástól, más-más stratégiát alkalmazunk, de egyben azonosak: mindkét országban adott a szándék a velünk való együttműködésre. Laoszban egyébként az elkövetkezendő hónapok során írunk alá egy olyan segélyhitel programot, amely kifejezetten az élelmiszerlánc felügyeleti rendszer kiépítésére irányul. Vietnámban pedig odáig jutottunk, hogy a magyar élelmiszerlánc törvény 30 százalékát változtatás nélkül áttemeljük a saját, készülő, a mi törvényünk által inspirált törvényünkbe, amit júniusban szándékoznak elfogadni. Az együttműködés alapjait egyébként Váradi László és „csapata” tette le ebben a térségben közel 3 évtizeddel ezelőtt.

• **Beszéljünk egy másik, mondhatni kényes témáról: a multinacionális cégek halkereskedelmi gyakorlatáról, amely nem kedvez a halfeldolgozóval is rendelkező vállalkozásoknak.**

– Gyakran hallom, hogy a multinacionális kereskedelmi láncok gyakorlata versenyhátrányt okoz a haltermelőknél, de mondhatom a pékeket és más ágazatok képviselőit is. Szakmai szempontból csak részben osztom ezeket a véleményeket, hiszen a szabályozásban nincs különbség. Uniós rendelet szabályozza, hogy milyen higiéniai előírásoknak kell megfelelni az élelmiszer-előállító üzemeknek. Tavaly decemberben – a Csillagszóró 3 akció keretében – ellenőriztük ezt a tevékenységet is, s a kollégák megállapították, hogy a fa-

gyasztásnak, defosztálásnak voltak hiányosságai. Büntetést is kiszabott a hatóság, volt olyan üzletlánc, ahol 750 ezer forint bírságot róttak ki. Mindezt azért, mert a halászati, halelőkészítő részleg nem volt megfelelő. De engedjen meg egy észrevételt. Véleményem szerint nem az élelmiszerlánc felügyeleti hatóság fogja megoldani a forgalmazásban rejlő piaci nehézségeket egy-egy élelmiszeripari ágazatban, természetesen a hatóság eszközeivel (mentesítési programok, jogszabályok betartásának ellenőrzése stb), tudja befolyásolni a hazai vállalkozások versenyképességét, de azt alapvetően a fogyasztók igényei határozzák meg. A hazai termelőknek is sokkal nagyobb mértékben a fogyasztóra kell koncentrálniuk. Kimutatták, hogy a magyar vásárlónak is egyre fontosabb, hogy magyar terméket vegyen. Ez pedig pozitív üzenet arra vonatkozóan, hogy ismét megjelenjenek a helyi kiskereskedelmi egységek. A vásárló szívesebben veszi meg a helyi piacon a különleges igényt kielégítő termékeket, így a halat is. Szívem csücske a kiskereskedelemről szóló rendelet, s annak végrehajtása, mert ez a helyi piacok erősítését is célozza. Egy jó példával is szolgálhatok. Baranya megyében már indult egy program, amelynek azt a nevet adták, hogy Régi(j)ó. Ennek az a lényege, hogy a régióban működő kistermelők termékeit használják fel alapanyagként a helyi vendéglátó-ipari egységekben. Ezzel a módszerrel talán a fogyasztói szokások is megváltoztathatók, s a magyar halnak is új piaci szegmens nyílnak meg.

• **A haltermelők elsődleges kifogása a multinacionális cégek halárusításával szemben, hogy hozzá nem értéssel árulják a termékeket, így a hal minősége jelentősen romlik. Az akváriumokban lévő halak sérülései jól árulkodnak erről.**

– Az üzletláncok halfeldolgozóival szemben a strukturális elvárás azonos a halfeldolgozó üzemekével. Ebben nincs kivétel, az persze, már más kérdés, hogy engedéllyel nem rendelkező üzletekben is feldolgoznak, úgymond konyhakésszé tesz a halat. A sérült halakat sajnós, én is látom, de a szabályozásban ezen a téren is léptünk előbbre, hiszen a kereskedelemben tartott halak tartásának állatvédelmi részletes szabályai miniszteri rendeleti szinten decemberben megállapításra került. Azt gondolom, hogy a magyar halászoknak érdemes volna egy közös értékesítési hálózatot újra kiépíteni, létrehozni, mert ezzel a helyi piacok, vendéglátás igényeit is jobban kielégíthetnék, a fogyasztók számára „régi-új” választási lehetőséget biztosítva. Szerintem ez a jövő egyik útja. De ez már a halászok és a szövetség ügye, amelybe a hatóság nemigen tud beavatkozni.

Hajtun György

Érdemi viták a testületi üléseken

Januárban, a szövetség szervezésében két olyan összejövetelre került sor, amelyen a jövőt is befolyásoló témaköröket tárgyaltak meg. Kibővített ügyvezetői ülés zajlott január 21-én, a Griff Hotel Zafir termében, míg a szövetség székházában tanácskozott január 27-én „az országos horgászjegyhez vízterületet biztosítók” tagozata. Az első ülésen azt a javaslatot, munkanyagot vitatták meg, amelyet Sztanó János (Szegefish Kft.) és Puskás Nándor (Hortobágyi Halgazdaság Zrt.) állított össze „Extenzív halastavak agro-ökológiai potenciáljának fenntartása 2010–2014 között” címmel. A másik ülésen ugyancsak megvitatták ezt a munkanyagot, ugyanakkor döntés született az országos horgászjegy forgalmazásának megkezdéséről.

A kibővített ügyvezetői ülésen – az ügyvezetés mellett a közgazdasági bizottság tagjai is jelen voltak – Sztanó János, a Szegefish Kft. ügyvezetője hangsúlyozta, hogy a javaslatot a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium vezetése részére az „extenzív halastavak agro-ökológiai potenciáljának fenntartásához” szükséges források biztosításának lehetséges alternatívájaként dolgozták ki a mielőbbi döntés meghozatalához, a magyar halászat és a kapcsolódó természeti értékek megőrzése érdekében.

Előzmények

Az előzményeket ismertetve Sztanó János elmondta, hogy a mélyebb fekvésű, többnyire mezőgazdasági hasznosításra nem, vagy csak korlátozottan alkalmas területeken kialakított halastavak jelentős kiterjedésű vizes élőhelyeket alkotnak. A halászati statisztika alapján, Magyarországon jelenleg cca. 24 000 ha kiterjedésű működő halastó terület található. A tógazdálkodásnak gazdasági szerepén túl jelentős természetvédelmi, vízgazdálkodási, és társadalmi szerepe van. A megfelelő – természeti erőforrást megújító – halgazdálkodási technológia alkalmazása eredményeként kiemelt jelentőséggel bír ökológiai, természetvédelmi, vízgazdálkodási, és társadalmi szempontból egyaránt.

A halastavak alkotta vizes-élőhelyeknek MA magyar halászati ágazat számára területalapú támogatást az Unióba történő 2004-es belépés után az EMOGA-ból (Európai Mezőgazdasági és Garancia Alap) finanszírozott agrár-környezetgazdálkodási célprogram biztosított öt éven keresztül. A támogatás összege az extenzíven művelt halastavak után 203,92 EUR/ha/év volt. A támogatás igénybeviteléhez, a termeléshez kapcsolódva bizonyos önkéntesen vállaltan alapuló korlátozásokat kellett fenntartani, amelyek elsősorban a vízgazdálkodás, és a tápanyag-gazdálkodás területén jelentkeztek. Ezzel együtt, a szabályozások lehetővé tették, hogy a statisztikai adatok tanúsága szerint a programban 23 194 ha (FVM, 2009) halastó területtel vegyenek részt a gazdálkodók, ami gyakorlatilag a teljes működő extenzív halastó területet lefedti. Ez évente kerekítve 4730 ezer EUR/év forrásigényt [EU (75%) + nemzeti (25%)] jelentett, ami a teljes időszakra vetítve 23 649 ezer EUR/5 év volt. Ezen belül a nemzeti önrész évente 1182 ezer EUR/év, mely az öt éves vállalás alatt összesen 5912 ezer EUR/5 év volt az elmúlt időszakban.

A támogatás gazdasági szerepe, és eredménye az volt, hogy részben kompenzálta a természetvédelmi korlátozások okozta bevétel kiesést, illetve többlet költségeket, azaz a közvetlen jövedelemvesztést. Ezáltal fenntartotta – bár egyre csökkenő mértékben – a hazai extenzív tógazdálkodás hazai és nemzetközi szinten értelmezett versenyképességét.

Kétfrontos vita

Az kibővített ügyvezetői ülésen éles vita folyt elsősorban arról, hogy a szövetség lássa be, hogy nem lehet az akg program folytatásához az EMVA pénzügyi alapot felhasználni. Ezt kérte az új javaslat előterjesztője Sztanó János is, ám Orosz Sándor mindvégig azt hangoztatta, hogy a szövetségnek

Pénzt kaphat a Hortobágyi Halgazdaság a tulajdonostól

Az MTI január 20-ai híre szerint pénzügyi támogatást kaphat a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. (HHG) a természetvédelmi és vízügyi feladatainak finanszírozására, miután 2010-től megszűnik a halászati ágazat agrár-környezetgazdálkodási támogatása. A társaság üzleti tervét, amely a finanszírozást is tartalmazza a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács (NVT) szerdán fogadta el – tájékoztatta az MTI-t a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV) az ülést követően.

A pénzügyi forrás nagyságát nem közölték. Zicherman Zsolt, az MNV szóvivője az MTI kérdésére annyit mondott, hogy eddig évente 230 millió forintot kapott a halászati gazdaság agrár-környezet-gazdálkodási támogatás-ként. Az NVT üléséről kiadott közleményben hangsúlyozzák, hogy a közhasznú feladatok ellátásához elengedhetetlen a tulajdonosi finanszírozás.

A Hortobágyi Halgazdaság a Magyarországon üzemelő halastavak területének mintegy 20 százalékán gazdálkodik. A kapacitása 200 millió ponty, valamint 50 millió növényevő és ragadozó hal nevelése. Az MNV közleménye megjegyzi, hogy az élőhal legnagyobb vevői a hipermarketek, de dinamikusan nő a kivitel is.

a közgyűlés által elfogadott álláspontja továbbra sem változott. Ez pedig az, hogy a szövetség továbbra is szükségesnek tartja a program folytatását, amelyhez a pénzügyi forrásokat is meg kell teremteni, de hogy honnan, az legyen a döntéshozók gondja, feladata. Az is fontos, hogy a pályázati feltételek egyelőre legyenek, s a fejlesztési forrásokat ne veszélyeztesse a program finanszírozása.

Mindettől függetlenül olyan döntés is született, hogy arra az esetre, ha a szövetségi javaslat nem éri el célját, akkor készüljön egy másik alternatíva is, amelyet Puskás Nándor és Sztanó János állít össze. Ahogy januárban kiderült, az új javaslat már december előtt készen volt, hiszen a két alkotó már december előtt egyeztetette a leírtakat a KvVM és az FVM néhány vezetőjével. A kibővített ülés előtt Orosz Sándor és az új javaslat készítői megbeszélést tartottak Forgács Barnabással, az FVM szakállamtitkárával, aki egyértelműen kinyilatkozta, hogy az FVM az akg ügyben a szerint jár el, ami a szövetség álláspontja. A szövetség álláspontja viszont másfél-két év után sem változott.

Állami haltelepítési program

A közbeszerzésre kiírt állami haltelepítési programról január végén megjelent a pályázati kiírás. Ebben 139 millió forint (bruttó) haltelepítési összeg szerepel, s megyénkénti lebontásban lehet pályázni. A legkisebb összeg Nógrád megyére jut (1 millió forint alatti összeg), míg a legnagyobb összeg, mintegy 12 millió forint Pest megyében használható fel. A közbeszerzési értesítőben a megyénkénti lebontás is szerepel. Március 16-ig kell a kétnyaras ponty kihelyezésre pályázni, ajánlatot tenni. Az eredményhirdetés, illetve a szerződéskötés időpontja néhány napot csúszik, de május 15-éig le kell zárni a programot.

⇒ Az ülésen két mederben folyt a vita. Egyrészt az eljárási kérdésekről, másrészt a tartalmi vonatkozásokat boncolgatták a hozzászólók, igaz, ez utóbbról kevesebb szó esett a kelleténél. Abban viszont komoly nézeteltérés bontakozott ki, hogy jó-e vagy sem az anyagnak az a javaslata, miszerint különböző méretű tavak gazdálkodói különböző mértékű kompenzációban részesüljenek. S az is megfogalmazódott, hogy már kifutott a szövetség az időből, amiért a szövetség vezetése a felelős. Sztánó János hivatkozott egy Brüsszelből, a DG Environment-től kapott levélre, amelyben az uniós tisztviselő egyértelműen azt nyilatkozta, hogy nem ért egyet a magyar extenzív halas tavi akg program EMVA forrásból történő további finanszírozásával.

Orosz Sándor szerint az ülésen kiderült, hogy az új javaslatot mindenkivel egyeztetették, kivéve a szövetség érintettjeivel és az FVM azon vezetőivel, akiknek dolga lenne a döntést előkészíteni és meghozatni. Ebből pedig az következik, hogy kizárólag azokkal egyeztettek, akiknek a szövetség a másik oldalról folyamatosan azt mondta, hogy a közgyűlés döntésének megfelelően kell eljárni. Azt is mondhatjuk, hogy az érvényes szövetségi testületi döntéssel szemben gyengítették a szövetség szándékait. Ez kellemetlen felismerés. A kibővített ülés résztvevői úgy határoztak, hogy a tagsággal is meg kell vitatni a munkaanyagot, s erre a közeljövőben összehívandó tagozati üléseken sort is kerítenek.

Lesz országos horgászjegy

A horgásztagozati ülésen a Tisza-tó helyzetét vitatták meg a jelenlévők, akik végül megegyeztek abban, hogy az országos horgászjegy aláíró szervezetei (Haltermosz, MOHOSZ, Balatoni Halgazdaság Zrt.) ki-ki maga felelős az általa képviselt vízfelületért. A testület szinte egyhangúlag az országos horgászjegy forgalmazás megkezdése mellett szavazott. A kiadott országos horgászjegy mellé a Haltermosz egy olyan figyelemfelhívást is tesz, amelyben arra kéri a horgászt, hogy mielőtt a Tisza-tóra megy horgászni, tájékozódjon az aktuális helyzetről. A tagozati döntés alapján a Tisza-tónál kialakult jogi helyzettel kapcsolatban a szövetség megfogalmaz egy olyan álláspontot az FVM számára, amelyben kifejti, hogy a tárca döntése miért sérti a halászati törvényben leírtakat. A beadványban kezdeményezik a helyzet feloldását arra is tekintettel, hogy a jelenlegi FVM beavatkozás a jövőben károsan hathat a természetes vizek pályázatására, illetve a tagok érdekeire.

A tagozat az új akg programjavaslattal kapcsolatban azon az állásponton volt, hogy egy gazdaság maximum 60 millió forint támogatást vehessen igénybe, ha az EHA alapról finanszírozzák tovább a programot, s ne legyen megkülönböztetés a pályázati kiírásban.

H. Gy.

Halfogyasztási szokások és halpiaci tendenciák

Magyarországon a halászati ágazatban az utóbbi 15 évben jelentős változások zajlottak. A tulajdoni viszonyokban meghatározóvá vált a gazdasági társaságok aránya. A hazai halastavak területének 62 százalékán tógazdálkodási tevékenység folyik. Az értékesítési viszonyok lassabban változtak. A kilencvenes évek végéig a megtermelt hal zöme nagykereskedelmi csatornákon keresztül jutott a piacra. Az export külkereskedelmi vállalatok közreműködésével bonyolódott.

Az áruházi láncok megjelenítése márkás változást eredményezett a halkereskedelemben. Az élő- és feldolgozott hal forgalma folyamatosra vált. A halgazdaságok erre a piacra szállító csoportja korábbi szezonális értékesítés helyett áttért az egész éven át tartó szállításra. Ez relatív költség-növekedéssel és munkaszervezési többlet feladatokkal jár, de a piac megtartása az elsődleges feladat. A fogyasztói szokások is változtak. Folyamatosan nő az igény a feldolgozott friss (jegelt) termékek iránt. A korábban pontyra alapozott fajválaszték is bővült. Általános igény mutatkozik a busa, az afrikai harcsa és a pisztráng iránt. Több halfeldolgozó végez olyan gyártmányfejlesztést, amely a funkcionális élelmiszerek előállítására irányul. A busából készült hozzáadott értéket képviselő halászati termékek piaci bevezetése gyakorlattá vált.

Mára a halgazdaságok zöme él a direkt értékesítés módszereivel is. A horgászegyesületek kiszolgálása mellett a halgazdák multifunkcionális tevékenységet is folytatnak (bérhorgásztatás, öko-turizmus, vendéglátás). Több halgazdaság alkalmazza a 6 P marketing mix rendszerét, ahol a production és a publicity módszereinek használatával a nagyközönség számára nyilvánossá teszik a termelés körülményeit és folyamatát.

Az Európai Unió tagországaként a hazai halkereskedelemben további átalakítása szükséges. Növelni kell a táplálkozás élettani szempontból értékes élelmiszerek részarányát, kihasználva a termelői csoportok és a logisztikai központok által nyújtott előnyöket.

Anyag és módszer

Az elemzések során felhasznált adatok a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Vadgazdálkodási és Halászati Főosztálya, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa által publikált forrásokból származnak. Az Agrárgazdasági Kutató Intézet éves statisztikai jelentései is a vizsgálatok tárgyát képezték. A fent

említett forrásokból származó elemzéseket kiegészíti a Győri „Előre” Halászati Termelőszövetkezet elmúlt három évben realizált értékesítésének vizsgálata.

A vizsgálati időszak 2004–2008 évekre vonatkozik. A vizsgált adatokat – jellegük-ből adódóan – az MS EXCEL táblázatkezelő és függvényszerkesztő programmal dolgoztuk fel. A táplálkozás élettani szempontból jelentős busa termékek zsírsav-szerkezetének meghatározását a Nyugat-magyarországi Egyetem, Mezőgazdaság és Élelmiszer-tudományi Kar Állattudományi Intézetében, a Takarmányozástani Tan-szék laboratóriumában végezték gázkromatográfiás módszerrel. A közölt értékek 1000 g szárazanyagra vonatkoznak.

Vizsgálati eredmények

Magyarország tógazdasági haltermelésének mennyiségi alakulását az 1. táblázat szemlélteti. A halkínálatban évtizedekig vezető ponty részaránya enyhén csökken, miközben az intenzív termálvizes rendszerekben nevelt fajok (afrikai harcsa, kéksü-gér, tokfélék) aránya lineárisan növekszik. Ez egyértelműen a táplálkozási szokások előnyösebb tételére irányuló marketing tevékenység eredménye.

A 2. táblázat adatai azt mutatják, hogy az egy főre jutó halfogyasztás, ha szerényen is, de növekszik. Ez egyértelműen a direkt értékesítés bevezetésének és az áruházi láncok tevékenységének köszönhető.

1. táblázat: Magyarország tógazdasági haltermelése tonnában

Év	Összes bruttó hal	Étkezési hal	Ponty, étkezési	Busa, étkezési	Egyéb étkezési hal
2004	20 527	12 739	8688	1506	2545
2005	21 024	13 660	9739	1092	2829
2006	22 796	14 686	9662	1603	3421
2007	23 480	15 864	9570	2640	3654
2008	22 531	15 686	10 485	1692	2509

Forrás: FVM, HALTERMOSZ, 2009

2. táblázat: Halfogyasztás Magyarországon (2004–2007)

Év	Teljes fogyasztás kg/fő/év	Élve, frissen hűtve kg/fő/év	Fagyasztva	Tartósítva
2004	3,61	1,86	0,85	0,89
2005	3,72	2,05	0,80	0,87
2006	3,95	2,11	0,88	0,97
2007	3,98	2,02	0,92	1,04

Forrás: FVM, 2008

Az elmúlt 15 évben a fogyasztói szokások is megváltoztak, amelynek főbb elemei a következők:

- üzletben árusított élőhal arányának csökkenése;
- jegelt hűtött hal forgalmának emelkedése;
- halfeldolgozás fejlődése;
- termékskála bővülése;
- horgászattal történő halértékesítés növekedése.

Az áruházláncokban általánossá vált a hazai halak feldolgozott formában történő folyamatos értékesítése. Ez lehetővé tette a hazai halfeldolgozó kapacitás korszerűsítését és bővítését. A láncokba szállító halgazdaságok akkor tekinthetők biztonságosnak részvételt ebben a piaci szegmensben, ha konyhakész és tovább feldolgozott halászati termékeket is kínálnak.

A szövetkezet folyamatosan végzi a gyártmányfejlesztő tevékenységet. A kedvező telítetlen zsírsavszervezettel rendelkező busából az alábbi termékeket gyártják:

- füstölt busa filé;
- natúr halpástétom;
- füstölt halpástétom;
- busa fasírt;
- halkolbász.

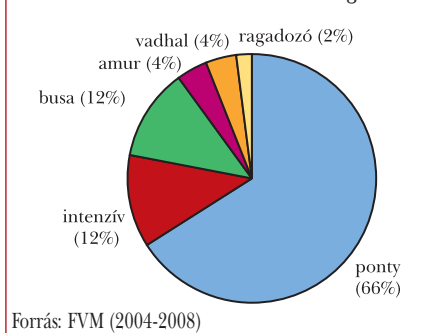
A 3. táblázat a busa termékek esszenciális zsírsav szerkezetét és az ajánlott fogyasztandó mennyiségeket szemlélteti.

A haltermelésben és az értékesítésben egyre nagyobb szerepet játszó marketingstratégia a 6P marketingmix elemeit alkalmazza. Ezek a következők:

- Product (termék)
- Price (ár)
- Place (helyszín)
- Promotion (ösztönzés)
- Production (termelés)
- Publicity (nyilvánosság)

A klasszikus 4 P modell a production és a publicity kategóriákkal bővült. A halgazdaságok a termelés, a feldolgozás elemeinek propagálásával, látványhalászatok

1. ábra: Étekezési haltermelés termékszerkezetének alakulása a 2004–2008 évek átlagában

szervezésével, a médiában megjelenő főzőprogramokkal gazdagítják a róluk kialakított képet.

A termékpálya is átalakult a vizsgált időszak folyamán. Az önálló külkereskedelem, a nagykereskedelmi halforgalmazás visszaházi láncokba történő folyamatos beszállítás, a feldolgozás fejlesztése jellemzi a halászati termékek forgalmazását. Folyamatban van a termelői csoportok szerveződése, és a megváltozott forgalmazási feltételekhez igazodó, a gyakorlatban már bevált logisztikai központok létesítése. Forrás: Szathmári (2003)

Következtetések és javaslatok

Az eredmények értékelése azt igazolja, hogy a hazai tógazdasági haltermelés a vizsgált időszakban viszonylag kiegyensúlyozott áru kínálattal jelent meg a piacon. A termékszerkezetben mutatkozó változások a fogyasztói igényekhez alkalmazkodnak biztosítva a szeleesebb fajválasztékot

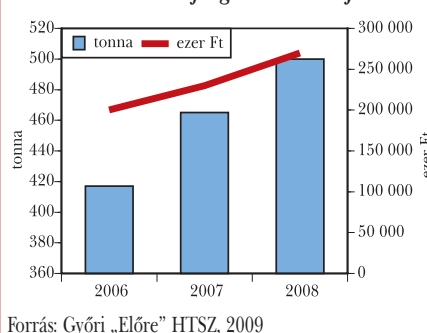
- A feldolgozott halak forgalma dinamikusan növekszik. Ebben a formában funkcionális, egészségvédő élelmiszerek gyártására is lehetőség adódik.

- A termékpálya fokozatosan átalakul, csökken a nagykereskedelem szerepe, melyet felvált a direkt és a termelői csoporton keresztül történő értékesítés igénybe véve a logisztikai központok által nyújtott előnyöket.

A szerzők javasolják multifunkcionális tógazdaságok létesítését a meglévők átalakításával, fejlesztésével. Ezen halgazdaságok előnyei az alábbiakban összegezhetők:

- Környezet
- egyre kisebb környezetterhelés mellett termelés

2. ábra: A „Győri” Előre HTSZ feldolgozott termékeinek forgalmát mutatja

- vizes élőhelyek védelme
- biodiverzitás
- rehabilitáció (halpusztulások)
- Gazdaság
- fogyasztói és horgász igények kielégítése
- biztonságos élelmiszer
- bővített újtermelés
- Társadalom
- vidéki munkaerő foglalkoztatása
- környezettudatos fogyasztói szemlélet
- rekreáció

Összefoglalás

Magyarországon a halászati ágazatban a tógazdasági haltermelés az utóbbi öt évben közel 22 800–24 300 hektáron folyik, a termelés mennyisége megközelíti az évi 20 000 tonnát. A lehalászott bruttó hal mennyiség 64 százaléka volt étkezési korosztályú. A 2006–2007 években abszolút értékben csökkent a pontytermelés, de ez nem párosult lineárisan emelkedő busa kínálattal, mivel az intenzív rendszerekben termelt halfajok részaránya fokozatosan növekedett. A vizsgált öt éves periódusban a teljes étkezési hal termékszerkezetben a ponty 66,4 százalékkal a busa 12,3 százalékkal részesedett. Az intenzív rendszerekben előállított – elsősorban ragadozó – halfajok aránya 2007-re elérte a teljes étkezési haltermelés 12,4 százalékát, relatíve csökkentve ezzel a növényevő fajok részesedését.

Megjegyzendő, hogy a busa fogyasztása élettani szempontból előnyös, mivel az izomzatában található többszörösen telítetlen zsírsavak kedvezően hatnak az ember keringési szervrendszerének működésére. Ezt több klinikai kísérletsorozat bizonyította. Az édesvízi halak, elsősorban a pontyféle között a fehér-és pettyes busa ω-3 zsírsavainak szintje közelít legjobban a tengeri halfajok értékeihez.

Szathmári László, Káldy Jenő,
Németh Ádám

Nyugat-Magyarországi Egyetem

Mezőgazdaság- és Élelmiszer-tudományi Kar

Szilágyi Gábor

Győri „Előre” Halászati Termelészövetkezet

Hancz Csaba

Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar

3. táblázat: A busatermékek EPA és DHA tartalma és a javaslatoknak megfelelő napi fogyasztandó mennyiségek átlagos fogyasztók számára

	EPA (g) (1000 g) sz. a	DHA (g/1000 g) sz. a.-ban	Napi 0,22 g EPA bevitelhez szükséges mennyiség (g)	Napi 0,22 g DHA bevitelhez szükséges mennyiség (g)
Füstölt busafilé (5)	15,61	19,14	39,57	32,30
Natúr pástétom (6)	7,43	9,96	86,96	63,95
Füstölt pástétom (7)	7,41	10,19	68,32	49,66
Busakolbász (8)	13,82	18,88	45,45	33,28
Busafasírt (9)	9,79	11,05	67,90	58,67

Barramundi és vörös árnyékhal

A Nemzeti Kutatás és Technológia Hivatal tavaly hirdette meg az úgynevezett Nemzeti Technológiai Program (NTP) pályázatát. E program egyik kiemelt területe a versenyképes agrárium, amelynek keretében pályázni is lehetett a haltenyésztés fejlesztésére, javítására. Ot cég/intézmény – Jászkiséri Halas Kft., Debreceni Egyetem, HAKI, Unió Seefood Kft. és a Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszék - úgy döntött, hogy pályáznak, de nem hagyományos technológiai fejlesztésre, hanem két új, eddig a hazai akvakultúrában nem ismert halfajt kívánnak meghonosítani. E két halfaj: az ausztrál sügér, vagy ismertebb nevén barramundi és a vörös árnyékhal.

Dr. Urbányi Béla, a SZIE tanszékvezetője arról tájékoztatott, hogy mindkét halfaj eredendően tengeri, de jól nevelhető recirk rendszerben, és kiváló növekedésű halfajok. Fontos tudni, hogy ezek a halfajok nem kerülnek ki sem a természetes vízbe, sem a tógazdasági vízfelületbe, mivel ezt zárt technológiai rendszerben nevelik (emellett trópusi halfajok révén a hazai mérsékelt övi klímát nem viselik el).

A pályázat – mintegy 150 oldalt tett ki – elkészítése komoly szakmai munkát igényelt, amelyben meghatározó szerepet játszott Borbély Gyula, a jászkiséri Halas Kft. ügyvezető igazgatója. Ő ugyanis régóta dédelgeti azt a tervét, hogy idehaza is megépít egy barramundi telepet, így alaposan körbejárta e halfaj tartási, termelési kérdéseit. Miután intenzív termelés kialakítására volt szükség, Borbély Gyula egy EHA pályázat keretében, Jászkiséren létrehozta a zárt recirkulációs rendszerét. Napjainkban már a kész medencékbe telepíti a technológiát, így minden feltétel adott ahhoz, hogy a két halfajjal kapcsolatos kutatás-fejlesztési pályázatot megvalósítsák, a munkát megkezdjék. A projekt egyfajta konzorcium keretében valósul meg, hiszen mind az öt szereplőnek meghatározott feladatokat kell elvégeznie.

Dr. Urbányi Béla tanszékvezető

A kutatási-fejlesztési munka előkészületeként több külföldi tanulmányutat szerveztek. Így Lengyelországba, pontosabban Olsztyn városába, ahol már működik egy barramundi telep. Urbányi Béla is elutazott Olsztynba, ahol azt tapasztalta, hogy az éttermekben 25 féle ételt készítenek barramundiból. Bár ő nem számít rendszeres halfogyasztónak, mégis megkóstolva a barramundi húslevest és sültet, egyöntetű véleményként mondhatta, hogy ez igencsak finom.

A barramundi érdekes halfaj: három-négy éves koráig fiúként éli életét, ekkor azonban ivart vált, és átalakul lánnyá, vagyis ikrásokká. Szingapúrban egy barramundi telepen hét éves volt az anyaállomány, amelyben az egyedek már 8–15 kilogramm közötti súlyúak. Hasonlít a magyar süllőre, de a súlya miatt robusztusabb alkat. Érdes a pikkelye, érdemes kesztyűt húzni, mielőtt kézbe fogjuk, mert felsérti a bőrünket. És bár eredendően tengeri halfajról van szó, mégis jól megél az édesvízben, jól szaporodik, jól nevelhető. Rendkívül értékes a húsa, amely szálkamentes, zsírintes, semleges ízű és szagú, ami jelzi, hogy sokféle fűszerrel ízesíthető, kinek-kinek a szájíze szerint. A kutatási projekt része volt, hogy egyfajta piacutatást is elvégezzenek. Urbányi Béla hangsúlyozta, hogy ez nem alkalmas tömegfogyasztásra, elsősorban a magas ára miatt. Mondhatni, azon ínyencek számára nem jelent gondot, akik ki tudják fizetni a több ezer forintos kilónkénti árat.

A projekt másik fontos eleme, hogy idehaza is létre akarnak hozni egy anyaállományt. Ezt viszont eléggé nehéz beszerezni, mivel a barramundival foglalkozó haltermelők nem szívesen adnak el anyaállományt. Arra talán van remény, hogy Thaiföldről sikerül idősebb egyedeket, vagyis átalakult példányokat megvásárolni. Ha hím állományt vesznek, akkor a spermát le kell hűteni, s amikor átfordul a hal nősténnyé, akkor ezzel a hűtött spermával kereszttehetik az ikrát. A sperma hűtését Gödöllőn megoldják, mivel Horváth Ákos már három éve jár Szingapúrba a barramundi projekt tanulmányozása okán, ahol a barramundi spermamélyhűtés módszertanát vezette be a termelésbe.

A projekt megvalósítását azonban nem alapozhatták arra, hogy sikerül-e anyaállományt venni avagy sem, ezért Borbély Gyula kétszer utazott Izraelbe, ahonnan barramundi lárvákat hoznak be. Az izraeli szakemberek igen jártasak már e halfaj termelésében, s hajlandóak kis halat is eladni. A telep tehát folyamatosan kaphat utánpótlást. A piacot egyébként két súlykategóriájú hal érdekli: a 400 és a 800 grammos barramundi. Miután a jászkiséri telepen a legjobb technológiát hozta létre Borbély Gyula, ezért a speciális tápos takarmányozással a 400 grammos halat hét-nyolc hónap, míg a 800 grammosat 12–14 hónap alatt „előállítják”. A technológia rendkívüli tisztaságot követel: a salakanyagot naponta eltávolítják, rendszeres a vízátfolyás, de ami előny, hogy akár kézzel is elvégezhető néhány technológiai lépés. Magyarországon jelenleg hetente 400 kilogramm barramundi fogy – lévén hogy prémium termék – s főként a hotelek vásárolják. A jászkiséri telepen évente 70 tonna barramundit lehet piacra vinni.

A telepről kikerülő termék jégen sokkolt hal, vagyis nem dolgozzák fel, mivel a piac ezt nem igényli. Az Unió Seefood Kft. viszont dolgozik azon, hogy a piacot bővítsék, mégpedig úgy, hogy feldolgozott, filézett formában is megjelenjen a barramundi a piacon. S nem csak Magyarországon, hanem Közép-kelet Európában is terjeszthető volna.

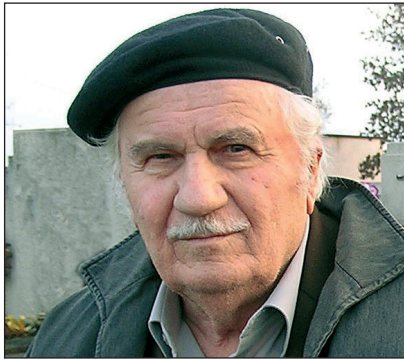
A pályázattal több mint 200 millió forint támogatást nyert el az öttagú konzorcium. Mindenkinek adott a feladata. A debreceni kollégák ökonomiai, ökológiai, vízminőségi vizsgálatokat végeznek, de ugyancsak feladatuk az organo-leptikus (magyarán íz) vizsgálatok elvégzése is. A HAKI kutatói vizsgálják a különféle táp- és takarmányozási lehetőségeket, mert azt tudni kell, hogy az intenzív telepek működtetésének 60–70 százalékát a táp, takarmányköltségek teszik ki. Itt alapos kontrollra és odafigyelésre van szükség, mert a projekt megvalósíthatósága

Vörös árnyékhal (*Sciaenops ocellatus*): tengeri hal, a parti, sziklás víz területeken ívik. A fiatal egyedek a tenger öblök védett helyeit kedvelik, az ivaréretet az ikrás és a tejes egyedek 3–6 éves korukban érik el. Jellemzője, hogy testfelszíne vöröses narancs színű, a farok alsó felén egy vagy több fekete folt található. Jól nevelhető intenzív, sós vizes rendszerben.

Barramundi (*Lates calcarifer*): Sügér-félék családjába tartozó, ivarváltó halfaj. Tengeri és édesvízi környezetben egyaránt nevelhető. Az életciklusát hímivarúként kezdi, majd 3–5 éves korban ivara átfordul, és ikrássá lesz. Nagytestű, fehér, szálkatlan húsu halfaj. Testfelszíne ezüstös színű, úszói sötétek.

Elhunyt Simon Lajos

Simon Lajos agrármérnök (1925–2009) 1966. XI. 1. és 1968. XII. 31. közötti időszakban a Szegedi Halgazdaság igazgatója volt. Erről az időszakról így vallott:

„...1966. november elsején neveztek ki a Szegedi Halgazdaság igazgatójának. E kinevezéssel teljesült az a régi vágyam, hogy a több évi hivatalnoki munka után a termelésben dolgozhaszak, és éppen egy halgazdaságban, mely olyan érdekesnek tűnt számomra... Csak megjegyzem, hogy a halételeket is igencsak szeretem, főleg ahogy Pappné készítette el a gazdaság üzemi konyhájában, majd később a csárdában.

A kezdeti nehézségek után gyorsan beilleszkedtem a közösségbe és most utólag is megállapíthatom, hogy az ott eltöltött két év életem legszebb időszaka volt. Jó időszakban és jó helyre kerültem. A munkám során azt tapasztalhattam, hogy igen jól szervezett és eredményes munka folyik a halgazdaságban.”

Lajos bácsi, békés nyugodalmat, emlékedet a szegedi halászok megőrzik!

is elbukhat, hiszen nem mindegy, milyen minőségű táppal etetik a halat, s a táp miként hat a halhús összetételére. A gödöllői kutatók a hal stressz érzékenységét kutatják, hiszen minden telephely más és más hatással van a hal szaporodására, növekedésére. A hal betegségekkel kapcsolatos vizsgálatokat *Baska Ferenc* végzi, aki a bejövő kis halakon állat- és hal-egészségügyi vizsgálatokat végez el. A projekt bázisát – miként már említettük – a jászkiséri cég biztosítja, itt zajlik a kutatás-fejlesztés és kísérletezés. A halat is Borbély Gyula szerzi be. Az Unió Seefood Kft. pedig a feldolgozást és a piacra jutást vállalta.

A programot négy év alatt kell megvalósítani, s évente szigorúan ellenőrzik a kitűzött feladatok elvégzését. Évente kell szakmai és pénzügyi jelentést készíteni, az első jelentéskötelezettség 2010 szeptemberében lesz. A remények szerint akkorra már a kishalak is megérkeznek a rendszerbe, s megkezdődhet a tápos kezelés. Az első piacos halakkal – optimális esetben – már jövő év első negyedében megjelenhetnek. **H. Gy.**

Pisces Hungarici III.

A Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrumában 2005. szeptember 9–10-én megrendezett I. Magyar Haltani Konferencia előre beharangozott és többek által várt programpontja volt a Magyar Haltani Társaság megalakítása. Egy olyan társadalmi szervezetet kívántak létrehozni, amelyben a természetes vizek haltani vizsgálatával foglalkozó kutatók és a téma iránt mélyebben érdeklődő szimpatizánsok együtt tevékenykedhetnek a Kárpát-medence természetes vizei és halai érdekében. Elnökké *dr. Harka Akost*, alelnökké *dr. Juhász Lajost*, elnökségi taggá *dr. Nagy Sándor Alexet*, *Sallai Zoltánt* és *Szepesi Zsoltot* választották.

A Pisces Hungarici harmadik kötetét jegyzi a Magyar Haltani Társaság, ami jelzi, hogy sikeres a rendezvényük. A társaság 2009. szeptember 11–12-én rendezte meg a III. Magyar Haltani Konferenciát, amelyen a Kárpát-medence természetes vizeinek kutatói számoltak be újabb eredményeikről. A rendezvény házigazdája a Debreceni Egyetem Mezőgazdaság-tudományi Karának a Természeti Védelmi Állattani és Vadgazdálkodási Tanszéke (Debrecen, Böszörményi út 138.) volt.

A Pisces Hungarici III. kötetében Wilhelm Sándor: In memoriam Petru Bănărescu, címmel emlékezett meg a román halbiológusról, aki 2009. május 12-én Bukarestben elhunyt. *Petru Bănărescu*, a román halbiológiai, rendszer-tani és állatföldrajzi kutatás Európa- és világszerte ismert és elismert nagy alakja. Petru Bănărescu 1921. szeptember 15-én született Temesváron. Elvégezte a kolozsvári egyetem biológiai fakultását, majd 1949-ben ugyanott doktori címet szerzett a csontos halak agyának összehasonlító anatómiájáról írt dolgozatával. Egyetemi karrierje 1944-ben kezdődött a kolozsvári egyetemen, ahol az állattani katedrán preparátorként, majd asszisztensként, s ezzel pár-

huzamosan az életföldrajzi katedrán megbízott előadóként dolgozott.

Egyetemi oktatói pályafutása koholt vádak alapján indított koncepciók per miatt tört derékba. Egy évet töltött politikai elítélként a hírhedt Duna-csatornánál, majd évekig munkanélküli volt, de kutatói tevékenységét ez idő alatt is folytatta, több publikációt is megjelentetett.

1953-ban sikerült elhelyezkednie a bukaresti Halászati Kutató Intézetben, majd a Román Akadémia bukaresti Biológiai Intézetébe került, ahol nyugdíjba vonulásáig dolgozott.

Kiemelkedően eredményes munkásságát nagy elismerés övezte. 1964-ben a már említett fauna-kötetéért megkapta a Román Akadémia Emil Racovița-díját. 1975-ben az Amerikai Ichtiológiai és Herpetológiai Társaság, 1988-ban pedig az Európai Ichtiológiai Társaság választotta tiszteletbeli tagjává. 1999-ben a Iași-i Egyetem Doctor Honoris Causa címmel tüntette ki. 1991-ben a Román Akadémia levelező tagjává, 2000-ben pedig rendes taggá választották.

A kötetben olvashatnak az orvhálaszat és orvhorgászat büntetőjogi megítéléséről, a Kis-Sajó halfaunájáról, a Marcal halállományának faunisztikai felméréséről, a magyar és a német bucó elterjedéséről. Természetesen hosszú volna minden témakört felsorolni, hiszen az előadások elsősorban a természetes vizeink halfaunisztikai vizsgálatáról, a környezeti tényezők halközösségekre gyakorolt hatásairól, populációdinamikai vizsgálatokról, taxonómiai és nevezéktani, valamint természet- és környezetvédelmi problémákról szólnak. A rengeteg ábrával, táblával tördelt kiadványt érdemes azoknak is kézbe venniük, akiknek nem a kutatás a szakterületük. Sok hasznos és napi információval gazdagodik az olvasó, aki a Magyar Haltani Társaságtól szeresheti be az időszakos kiadványt.

H. Gy.

Az év hala

A Magyar Haltani Társaság az arasznyi méretet elérő nyúl-domolykót (*Leuciscus leuciscus*) választotta az év halának 2010-ben. Ezüstös pikkelyű, őshonos halunk neve onnan ered, hogy lekerekített orra, akár a nyúlé, kissé ráborul alsó állású szájjára. A Pireneusoktól Kelet-Szibériáig megtalálható, de nagyobb számban csak az élénkebb sodrású, dombvidéki patakokban és folyókban él. Tavainkban és alföldi folyóinkban hiába keressük, ugyanis szaporodásához kavicsos-sóderes aljzatot igényel, ahol fejlődő ikráira folyamatosan oxigéndús vizet szállít a sodrás. Még nem számít ritkaságnak az igényei-

nek megfelelő élőhelyeken, de az áramláslassító duzzasztók építése és a vízfolyások fokozott szennyvízterhelése veszélyezteti. Erre is tekintettel a nyúl-domolykót 2009-ben a nem halászható (horgászható) halfajok közé sorolták, 2010-ben pedig várhatóan megtörténik védetté nyilvánítása is.

Ebédelj halat, az egészséged marad!

A fenti szlogennel rendezték meg január 29-én a Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszékének szervezésében a IV. Országos Halas Foci Bajnokságot. A halászati vállalkozások várták a mára hagyománnyá váló mulatságot, mert ez a rendezvény a sport mellett a szakmai és baráti beszélgetésekre, a jó hangulatra és jókedvre egyaránt lehetőséget biztosít. A szervezők meglepedésére gyorsan betelt a 10 csapatos létszám, vendégcsapatként elfogadta meghívásunkat a Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt. (MAG Zrt.) is.

Az idei évben is több gazdaság segítette főzéssel a halételek fogyasztásának reklámozását, és megnyugodva tapasztaltuk, hogy az egyetemi dolgozó kollégák körében is töretlen népszerűségnek örvend a torna alatti hal- és vadkóstolás, 880 adag ételt kóstoltak meg az ebédszünetben. Erre jó helyszínt nyújtott a fűtött sátor, ahol kényelmesen lehetett belefeledkezni a halgasztrónómia által nyújtott örömekbe.

A rendezvényt megelőző napok zord időjárása ellenére, mégis felvirradt a Halasok napja és gyönyörű napsütéses, bár kissé fagyos péntek délelőtt a csapatok töretlen elszántsággal és lelkesedéssel vettek magukat a küzdelembe. Am fontos hangsúlyozni, mindig szem előtt tartva a társak testi épségét, betartva a sportszerűség írott és íratlan szabályait. A mérkőzéseket megelőzően a játékosok a Red Bull cég által felajánlott energitalokkal fokozhatták legalísan a teljesítményüket. A rendezvényről a Duna Televízió készített felvételeket, és több résztvevővel személyes

interjúkban kértek felvilágosítást és tájékoztatást a sportnap céljáról, a magyar halászat helyzetéről.

Idén 10 csapat mérette meg tudását a parketten (a felsorolás a végső helyezések sorrendjében):

1. Hortobágyi Halgazdaság Zrt.
2. Czikkhalas Halastavai Kft.
3. Szarvas-Fish Kft.
4. Szegedfish Kft.
5. MAG Zrt.
6. TornaCsuka (SZIE MKK Halgazdálkodási Tanszék)
7. Intézet (HAKI- Jászkeséri Halas Kft.)
8. Tiszasülyi Ragadozók (Tiszahalker Kft.)
9. Szabolcsi Cápák (Szabolcsi Halászati Kft.)
10. Dimnyési Ivadékevelő Tógazdaság

A díjakat a Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar dékánja, Dr. Csányi Sándor professzor úr adta át: minden résztvevő csapat oklevélben, emlékéremben és Szabolcsi halászati Kft. által elkészített gyönyörű halas naptárban részesült. Az első 4 helyezett csapat kupával gazdago-

A gólkirályi serleget Kapusi Levente veszi át Dr. Csányi Sándor dékántól

dott, míg a torna győztese egy vándorserleget is a vitrinjébe tehet azzal a szigorú feltétellel, hogy jövőre ismét részt vesz a tornán, és a serleget magával hozza. Természetesen a díjakhoz pezsgők is jártak, valamint 3 különdíj is kiosztásra került:

- Legjobb kapus: Szabó Mihály (Szegedfish Kft.),
- Legjobb játékos: Kovács László (Szarvas-Fish Kft.),
- Gólkirály: Kapusi Levente (Hortobágyi Halgazdaság Zrt.)

A múlt évi hagyományokhoz híven idén is díjazásra került a három legfinomabb halélelt készítő szakács, melynek sorrendjét egy szakértő, kóstoló zsűri pontozással alakította ki:

1. Horváth Zsuzsanna – korhely halászlé (Szabolcsi Halászati Kft.)
2. Solymosi Enikő – sült ponty (Szegedfish Kft.)
3. Kiss István – tejfölös harcsa (Szarvas-Fish Kft.)

A torna zárásaként a csapatok tagjai a Hoitsy és Rieger Kft. által felajánlott füstölt pisztrángot fogyaszthatták el díszvacsera gyanánt.

Búcsúzásként a résztvevők megerősítették a szervezőket abban a hitben, hogy ismét sikerült egy jól szervezett napot és foci tornát szervezni, mely jól szolgálta mind a kapcsolódás, mind halászati marketing célokat. Így a vélemény és a kérés egyöntetű: jövőre ismét találkozunk!

Dr. Urbányi Béla – Dr. Bokor Zoltán

Egy évig Hortobágyon őrzik a kupát